

25.2 Woningbouw, maak je eigen (t)huis

Diverse zoogdieren, ook insecten en vissen, zoeken of maken een beschermde plek, een hol, om zich zo veilig mogelijk in terug te trekken. Vooral om te slapen.

Veel dieren maken een veilige en warme plek waar hun zwakke nakomelingen beschermd kunnen opgroeien. Soms wordt het nest of hol ook voorzien van een zachte binnenbekleding (muizen, mollen, ratten). Insecten maken cocons, of bijenraat, of een papieren wespennest, een holletje, of een bouwsel zoals mieren (bosmieren, termieten...).

Een konijn maakt tunnels, de bever een woning met meerdere kamers.

Genetisch dichterbij zijn er gorilla's die dagelijks een stevig nest maken van takken. Vaak met een matras. Soms met bedekking, zelden met een afdakje.

Meesters in woningbouw zijn gevederd. Zwaluwen metselen met modder, speeksel en stro stevige constructies. Wevers (Maskerwever - *Ploceus velatus*, Republikeinwever – *Philetairus socius*, Bayaweaver – *Ploceus philippinus*) vlechten met grassen prachtige hangnesten om een vrouwtje te imponeren. De Prieelvogel (*Ptilonorhynchidae*) versiert het daarom zelfs met groepjes gekleurde bessen, paddenstoelen en afval.

Met onze handigheid en intelligentie slaagden we er in natuurlijke grotten te verlaten en zelf beschutting te bouwen. Ondertussen reiken waanzinnige wolkenkrabbers naar 1.000 meter.

Figuur 1 Gallische hoeve

vroege voorouders gebruikten hiervoor allicht mammoetkarkassen. De stap naar huttenbouw met slagstanden, beenderen en huiden is dan klein.

Met de middelen die we in onze omgeving vinden kunnen we een beschutting construeren.

Een iglo van sneeuw,
een eigen hol onder de grond of in een rots,
een hut van plaggen,
een dak van riet...

In twee verschillende verhalen las ik dat vluchtelingen in de hongerwinter van WOII beschutting tegen de vrieskou zochten in een paardenkarkas. Onze

In Oekraïne en Rusland zijn 14.000 jaar oude nederzettingen (70 hutten) aangetroffen. De hutten zijn gebouwd met ieder zo'n 600 grote en kleine mammoetbotten, van de schedel en de gigantische slagstanden tot de teenkootjes, goed voor 20 ton botten per hut! Eén slagstand kan al 200 kilo wegen. Sommige hutten bestonden uit de beenderen van wel 150 mammoeten. De ronde hutten hebben een binnendiameter van 5 tot 10 meter.

Archeologen schatten dat voor de bouw van één hut vier mensen een week lang bezig waren. De bouwsels werden met turf en bont geïsoleerd. Prehistorische boerderijen werden (o.m. te gevolge van houtrot) om de ca. 30 jaar een eindje verder opnieuw gebouwd.

*♪ Het mooie van corpulentie is dat het mensen dichter bij elkaar brengt.
Maarten Buxbaum*

In Castel di Guido bij Rome werden 98 stuks 400.000 jaar oud gereedschap gevonden uit been en ivoor van de Palaeoloxodon antiquus, de nu uitgestorven bosolifant met rechte slag tanden. Daaronder diverse lissoirs of gladmakers: een afgerond, gepolijst werktuig dat gebruikt werd om leder soepel te maken.

Oorspronkelijk in leem gebouwde woningen zakten na een tijd weer in elkaar. De grond werd dan wat geëffend, en daarop werd weer gebouwd. Zo ontstonden een woonheuvel: een tell (soms ook terp). Een terp is een voor bewoning aangelegde heuvel om bij hoogwater een droge plek te hebben. Het woord is herkenbaar als het Friese woord voor dorp. In Groningen spreekt men over 'wierde'.

Hout en later koepelgewelven waren lange tijd de enige mogelijkheid om grote overspanningen te maken. Bouwmateriaal werd eindelijk gerecycleerd, van eiken balken voor huizen, tot kalksteen van piramiden of marmer van tempels. Op pachtgrond (in 15de en 16de eeuw voor vb. 44 jaar verpacht) van abdijen en landheren waren gebruikers, startende boeren, gerechtigd huis en stallen op te richten, en ook weer mee te nemen. De hele woning (hout, vlechtwerk, riet, leem) was 100% demonteer- en herbruikbaar!

Hout en leem zijn, zolang je ze droog houdt onder een goed dak, perfecte bouwmaterialen. Ze krijgen de laatste jaren terecht weer meer aandacht in de moderne bouwkunde.

Spolia (Latijn: buit) zijn bouwmaterialen gerecupereerd uit een oudere cultuur. Spoliatie wordt al eeuwen toegepast. Het was het lot van prehistorische monolieten, leem en eiken balken, met kalk gemetselde bakstenen, marmer en ornamenten, soms zelfs gewoon als vulmateriaal in fundering. Zonde... Moskeeën, kerken, bruggen en woningen werden zo gebouwd met wat in de buurt voorhanden was. Bijvoorbeeld in Maastricht werd er zo veel Romeins materiaal hergebruikt.

Volkse architectuur (of Vernacular Architecture) is gebaseerd op plaatselijke behoeften, materialen en tradities. Het is praktisch, functioneel en ecologisch, meestal zonder design of architect. Bouwwerken variëren van tenten en (blok)hutten tot huizen en pagodes.

In Peru werden 5.000 jaar geleden al aardbeving bestendige structuren gebouwd. De Shiras (van Caral) zijn visnetachtige zakken van plantaardige vezels, gevuld met stenen. Deze compacte en flexibele draadkorven konden beweging absorberen en instortingsgevaar beperken: een van de eerste antiseismische technieken ter wereld.

♪ Oost west thuis is ook nest